Број 241. У Новом Саду, у четвртак 2. (15.) новембра 1912 Година XLVII.

»Застава« излази сваки дан два пута, а недељом и понедељником једаред.

Цена је за Угарску кад се јутарњи и вечерњи лист заједно шаљу на један месец 3. круне; на четврт године 9 круна. Кад се јутарњи и вечерњи лист засебно шаље: месечно 3 К 50 п. за четврт године 10 К 5 пот. — За Аустрију и све остале земље на четврт године 10 круна.

Ванредним бројевима од петка цена је: На пола године 2 кр., на целу годину 4 кр. За стране земље годишње 6 круна 50 потура.

Поједини јутарњи бројеви стају 10 пот.

Телефон бр. 131.

ЗАСТАВА

ЛИСТ СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ.

(Јутарњи лист)

ИЗДАЊЕ „РАДА" ДЕОНИЧАРСКОГ ДРУШТВА У РУМИ.

За огласе плаћа се по 12 потура од сваке врсте оваких ситних слова.

Уредништво »Заставе« је у кући г. Јована Т Чавића — Администрација »Заставе« налази се у кући, где је Милетићева штампарија у Лауша Кошута (главној) улици број 20.

Дописи шаљу се уредништву, а претплата и огласи администрација »Заставе«.

Рукописе не враћамо.

Поједини јутарњи бројеви стају 10 пот.

Чек-конто 12008.

Бечка дипломација и начело народности.

Догодило се нешто невероватно. Бечка дипломација заложила се за начело народности на Балкану, па одлучно тражи самоуправу за Албанију. Али она се у исти мах на другој страни изјавила против тога начела — тражећи од Бугарске, да један део своје државе уступи Румунији. Тражи дакле да се 50 до 60 хиљада Бугара оцепе од своје државе, којој су досада припадали, а подвргну румунској управи, а то је против начела народности. Има и међу Румунима паметних људи, који не примају тај поклон и нису вољни да умноже број румунских грађана свесним члановима бугарског народа. Али румунски краљ мисли, да ће се умилити румунском народу, ако и он што привреди својој држави Бечку дипломацију пак не буни, што у исти мах заступа два гледишта: у Албанији се заузима за начело народности а Бугарској ставља захтев, који је у највећој противности са тим начелом.

Свакако је занимљива појава, кад се бечка дипломација загрева за начело народности и на основу тога тражи целокупност и неповредивост Албаније. И то чини сада, када су се Срби, Бугари и Грци искрвавили борећи се против турског зверства и безакоња, које су њени штићеници, Арнаути, најодлучније бранили. Тражи самоуправу и независност за оне исте Арнауте, који су подлегли у борби против удружених Срба, Бугара и Грка. Према томе тражи се, да побеђени Арнаути добију награду, на коју имају права само победиоци. Зна се, да су дивљи Арнаути својим зверствима много допринели, да удружене балканске државе загазе у рат против Турске, који је свршен поразом за Турке и Арнауте, па ипак сада треба балканске државе да помогну, да се у њиховој средини одржи једно парче Турске, које ће и даље бити извор нереда на Балкану. То значи, да ће Србија, Црна Гора и Грчка морати на својим границима да држе бар 100 хиљада жандара и војника, да би спречиле турска зверства и разбојништва.

Арнаути нису никада имали државу на Балкану. Пре него што су дошли Турци, они су били грађани српске и грчке државе. Подељени су на три вере. Немају још ни своје буквице. Никада нису осећали заједнички, него су се и међу собом крвили. Они немају услова да образују државу, јер нису вољни да врше грађанске дужности. Из чега би се издржавала албанска држава, кад Арнаути неће да плаћају порезу, нити да се покоравају властима? Њих мора најпре једна просвећена држава да привикне на ред, а тај посао могу да изврше само српске државе и Грчка, јер имају крвних и верских веза са Арнаутима. Ако би се Арнаутима овакима, какви су сада, дала државна самосталност, она би била незгода како за себе, тако и за своје суседе. Они би и даље пљачкали, а верски фанатизам муслиманских Арнаута био би стална сметња, да се среде прилике на Балкану. Ако би Арнаути после свога пораза у овоме рату добили награду, они би били још бешњи, јер би се уверили, да их за њихова зверства још и награђују.

Али бечка дипломација неће на све то да се осврће, него поручује овако: „Својом историјом, својим језиком, почецима своје посебне културе, арбанашки је народ исто тако стран народима балканског савеза, као и турски. Он има добро своје, прирођено своје право на рођену своју народносну целину; он може захтевати да своју народност ужива независно од словенских елемената". А Ватрослав Јагић латио се тешкога посла, да у „Обзору" прикаже право Арнаута на засебну државу. Ако је то доста: имати толико просвећености, колико имају Арнаути, рушиоци младотурске владавине и пријатељи тиранина Абдула Хамида; ако је то доста, па да се добије народна независност, онда је чудновато, што се то право пориче другим народима у Европи, за које се нико неће да заузме.

Свакако ово заузимање бечке дипломације за народносно начело значи велики обрт у политици Аустроугарске. Било је некада време, кад је бечка дипломација најжешће војевала против начела народности. Њена борба против уједињења Италије и Немачке још су у свежој успомени, а због тога је проливена и многа крв народа у Аустроугарској. И на берлинском конгресу 1878. г. није се бечка дипломација загревала за начело народности. Сада пак видимо, да се толико загрејала за начело народности, и то сада, када се тиче Арнаута, да је вољна да му помогне и нашом крвљу. „Пестер Лојд" громко протестује, да се чережи један народ на Балкану, па пише: „Живи један народ расечи на три дела, то већ не би више била никаква хируршка операција, то би било погубљење народа, који је данашњим победиоцима кроз столећа био плачидруг". Па што се тај плачидруг толико одупр'о, да спасе Турску, кад му је у њој зло било? Зар плачидрузи да су они, који су клали невине Хришћане немилосрдно?

Али оставимо бестидност „Пестер Лојдз" на страну, па питајмо, зашто није то начело спроведено у нашој кући? Ено, иако закон каже, да Хрватска, Славонија и Далмација чине једну краљевину, оне се још ни данас нису ујединиле. У Далмацији је још увек аустријска влада. Словенци у Аустрији су рашчережени на Крањску, Корушку, Истру, Трст, Горицу и Штајерску, а Чеси на Чешку, Моравску и Шлеску. Има и других рашчережених народа За Арнауте и Албанију тражимо потпуну самоуправу и независност, а не да се потпуна самоуправа и независност Угарској, Хрватској и Славонији, него се опозиција баца помоћу полиције из сабора или се управља комесаријатима.

И ми се питамо, и с нама се пита цео српски народ, и мађарски народ: „Чији је заправо министар гроф Берхтолд? Министар Румуније, Албаније, или Угарске?" За чије здравље треба да жртвујемо своје животе, када рат, којим прети аустријска дипломација, нико од нас не разуме, не увиђа му потребу? Ако већ неко има тако господску пасију да ствара самосталне државе и народе, нека за Бога не излази изван оквира ове монархије, јер овде има и сувише поља за послове таке врсте. А што је главно: све се то може извршити

ПОДЛИСТАК.

СРПСКА ВОЈСКА.

Извештај листу „Берлинер Тагеблат" из Скопља.

После досадашњег лепог и махом сунчаног времена изгледа, да је наступила кишна периода. Велике масе воде изливају се из ниских облака. Блато на улицама не да се описати. Човек не сме сам да иде, јер се мора чешће узајамно са другим помагати да се извуче из блата. Размажени Берлинац с пуном чежњом помишља на Курфирстендам и Тауенцијенштрасе, чак и сад кад су оне праве каљуге. Упркос томе гадном времену ја шетам којекуда. Северна рашка војска, долазећи од Митровице прође кроз варош идући на запад ка Качанику, Призрену и т. д. Даде ми се прилика, да размотрим све родове оружја српске војске. Као што сам већ и раније напоменуо, укупан утисак, који се добија о војсци, уопште је одличан. Људи, који су ми још у Берлину говорили, да су српске трупе добре, да су најбоље на Балкану, богме имају право. Војник је невероватно издржљив. Оно што сам о њиховој способности маршевања позитивно видео, а не само чуо, просто ме задивљава. При овоме ваља још узети у обзир и рђаве путеве. Максимални марш једне српске трупе био је, чини ми се, 72 километра за 24 часа. Додуше товар, који војници носе, лак је у поређењу са пруским. Даље, изгледа, да је маршевање у опанцима пријатније, но у немачким тешким цокулама. Народ је и свикао на ношњу овакве обуће. У другом реду српски је војник ванредно трезвен и малим задовољан. Меса има свугде у изобиљу. Чак и овде у Скопљу цене су тако ниске, да их чисто не смем ни да поменем. Аграрци би мислили, да тиме хоћу да им пакостим. Узрок те багателне цене је сасвим прост. Пошто је турска војска у свом бежању све оставила, то је овде остала и безбројна стока реквирисана за клање. А и сељаци из околине дотерују у варош своју стоку у масама, јер мисле, да је овде сигурније, но тамо у пољу. Али наравно, ускоро наступа овде оскудица у сточној храни. Српске трупе узимају сваки свежањ сена за своје коње, те није чудо, што се сва стока радије продаје буд зашто, пре но што изгладнела постане без вредности. Осим меса, војнику треба само још хлеба за храну. Готово свака трупа је снабдевена пољским пекарницама, а у комори виде се кола са великим хлебовима, како иду за четама.

Пијане војнике сретао сам врло ретко. Србин пије своје вино у умереној количини, а иначе само турску кафу. У ресторацијама овде седе војници, певају песме, забављају се уз приличну галаму, али о већим изгредима ретко се што чује. При томе треба имати на уму, да је сад ратно време, када нарави постају суровије, дисциплина лабавија, укратко када се све ружне навике у човеку пробуде. Најзад о дисциплини и извежбаности остаје ми да кажем, да је — тако ми изгледа — мора бити за официре лако, да направе добре војнике од ових снажних издржљивих људи, који никако не изгледају неинтелигентни. Ступањ културе, на којој је већина народа, истина је још низак, али се с тога пет чула сваког појединца могу врло добро извежбати. Више пута ја сам од војника, који говоре немачки, добијао врло разумне одговоре на моја питања.

Још раније ја сам јавио, да коњица важи као отмена трупа. Њен коњски материјал, скроз скупоцени мађарски коњи, заиста је ванредан. Каква ти се разна грла ту све не виде чак и код коња редова! А ти људи богме и умеју да јашу. Још од малена јашу они на коњима. Виђао сам свакојаке вештине, скакање, стајање на коњским леђима, што опомиње на циркус. О седењу коњице у

без капи крви, чак би се таким решењем аустроугарског проблема најбоље помогла ствар вечитога мира.

Мађарска опозиција против бечке политике.

Пошто је мађарска опозиција избачена из сабора и делегација, одржала је састанак, да би имала прилике, да изрази своје мишљење о садашњем политичком положају у Европи. Изјава мађарске опозиције у овом значајном тренутку одјекнуће свуда, па ће се видети, да једногласна одлука угарске делегације, којом је изречено поверење грофу Берхтолду, није израз јавнога мнење у Угарској. Напротив, прави је израз јавнога мнења оно, што је у одлуци опозиције, јер је удружена опозиција при изборима посланика добила већину гласова, док је влада и поред чашћења и претњи добила мањину. Што у сабору ипак има већину, томе је узрок неправедно заокружење срезова.

Мађарска је опозиција изјавила, *да одобрава тежње балканских хришћанских народа*, а осуђује Берхтолдову политику, која се најпре борила за status quo, а сада иде за тим, да од балканских народа одузме оно, што су извојевали на ратном пољу. То може да изазове светски рат. У свршеним чиновима, које је створио овај рат, нема ничега, што би угрожавало наше животне интересе. Захтеви Румуније изазивају забринутост. Стога се опозиција оограђује против тога, да се експерименти нашег министарства спољних послова изводе нашом крвљу и иметком.

Кошут је нагласио, да Мађари, иако су за независност Албаније, треба да помажу Србију у њеној тежњи, да добије пристаниште на Јадранском Мору, јер ће у њој добити правог и драгоценог пријатеља. Србија има право да добије пристаниште и то се не противи нашим интересима. Треба им дати Санђовани ди Медуа. Није пак она луда, да са зајмовима гради флоту, као што чини Аустроугарска. Апоњи је изјавио, да балкански народи имају права, да сами поделе Балкан, а свакако треба и Албанији да изиђу на сусрет (а зашто Арбанаси нису помогли балканским државама, него су се борили против њих?) Нека се балканске државе слободно развијају. За Цариград нису везани никакви интереси Мађара. Не треба да пречимо, да балкански народи изиђу на море, него само да осигурамо своју трговину. Против сваке друге политике протестује, те стога је противан да се пролива крв наших грађана у бескорисне циљи.

Гроф Тодор Бањањи говорио је против рата, који би нас скупо стао. Са Србијом смо се завадили, јер није хтела да прими Шкодине топове. (Смречањи: Не би ни победила, да их је примила!) Немци су нам отели пијаце у Србији. Овдашњи Срби гоњени су без разлога. Загребачка великоиздајничка и Фридјунгова парница шкодиле су нам. Томашић и Цувај гоне Србе на терет Мађара. Не треба да пречимо Србији излазак на море. То иде и у нашу корист, јер онда неће конкурисати нашој житарској и сточној трговини. И гроф Михаљ Кароњи је противан освајачкој политици и изазивању балканских народа.

Рат на Балкану.

Србија на Адрији.

У Београд су стигли приватни извештаји, да је генерал Живковић чим је стигао под Скадар, послао српску коњицу на југ, која продире дуж морске обале. По тим извештајима, српска коњица је већ превалила Синђин (Сан-Ђовани ди Медуа) и Леш и допрла до Драча. Званично ти гласови нису потврђени.

У ствари изласка краљевине Србије на Јадранско Море и аустријског опирања томе, као што смо већ јавили, председник српске владе Никола Пашић отпутовао је у Скопље краљу Петру. У неким дипломатским круговима говоре, да је министар Пашић само зато отишао из Београда, да не би морао одговарати на запитивања страних дипломата у тој ствари. Кажу још и то, да је хтео да тиме добије времена, да Србија у Арбанији и на Јадранском Мору створи „свршен чин", да заузме оно што хоће. С тим у везу доводе и то, што се у последње време не дају никаква званична саопћења о војсци генерала Јанковића, која осваја у Арбанији. — Министар-председник Пашић се међутим данас враћа у Београд.

Опсада Једрена.

Главни стан српске и бугарске војске премештен је из Мустафапаше у Агач, ближе Једренима. Опсадничка војска заузела је већ многе врло важне турске положаје. Топовска паљба јој је изврсна, али су многе турске тврђаве израђене најмодерније; тако Карагазтепе, Шејтан, Хајирлик. Опсадничка војска неустрашиво јуриша на турска утврђења, те тако крвавим јуришима постизава оно, што не могу да израде топови. Тврђава Мараш је потпуно у рушевинама. Српска војска од прошлог четвртка удара на Једрене. Предаја Једрена се очекује.

Битка под Цариградом.

Од јуче је отпочела битка на целој убојној линији код Чаталџе. Бугари силно наваљују, нарочито на северном и јужном крилу. Опће је мишљење, да Турци неће моћи дуго одолевати тим нападајима.

У Цариграду има на 70 хиљада турских бегунаца, од којих је 6000 пребачено у Малу Азију. Турске власти споразумно са заповедницима убојних бродова великих сила старају се, да угуше још у клици сваки немир. До сада је пушкарано 11 хоџа, а 240 их је ухапшено, што су дражили Турке на покоље Хришћана. За последња 24 сата било је 15 случајева колере у вароши. Колера бесни и у редовима турске војске, те се 500 војника поболело од колере.

Извештаји са бојишта.

— У Солун је стигло 300 грчких жандарма, који ће у граду вршити полицијску службу. У солунску луку стигла су и три грчка брода који ће пренети заробљене Турке у Грчку.

— Сви немачки официри, који су били у турској војсци, позвани су да се одмах врате у отаџбину.

— Бугари су последњих дана посели Родосто, Ерегли, Силиври, вароши на обалама Мраморног Мора и Мидију, на обали Црног Мора.

— Бугари су напали Кавалу, варош на обали Јегејског Мора. Турци се очајно бране. Бој још траје.

— Грчки адмирал Кундуриотис пре но што је пресекао подводни брзојав између острва Тенедоса и Цариграда, брзојавио је Турцима у Цариград: „Ми непрестано чекамо, да турска убојна флота изиђе из Дарданела. Позивам је поново да се огледамо." Наравно, Турци се чине невешти.

— Својим успесима на бојном пољу постигла је Бугарска и то, да је француска влада сада повукла своју забрану, којом је била забранила француским банкама, да даду зајам Бугарској.

Турска непосредно преговара са Бугарском.

Преко Лондона јављају из Цариграда, да се турска влада непосредно обратила Бугарској ради склапања мира. Велики везир Камил паша јуче се подуже саветовао са драгоманом бугарског посланства о склапању мира и то њихово саветовање уродило је значајним успесима Тај извештај долази непосредно из Цариграда; пропустила га је дакле и турска цензура.

Ако су ти извештаји тачни онда су балканске савезне државе постигле оно што хоће: да Турска непосредно од њих тражи мир, а не посредовањем великих сила. Тако би балканске савезне државе саме све свршиле са Турском и велике силе, које тако радо желе да туторују и тамо где се не траже, биле би стављене пред свршени чин. У дипломатским круговима држе, да ће тим непосредним преговорима можда врло лако доћи до мира. Бугарска је пожњела већ толико сјајних победа, да може и без заузимања Цариграда часно по своје оружје да заврши рат, а своју војску би сачувала од нових великих жртава. Србија је већ заузела оно што хоће, она је рат и онако већ довршила. Грчка би могла миром постићи још оно што тражи, а тако исто би се и Скадар предао Црногорцима. На Балкану би тако убрзо настао мир, који би донео мир и Европи, јер после споразума победничких балканских држава са побеђеном Турском ни једна од великим сила не би имала шта да тражи више на Балкану.

Доцкан се сетили.

Турски принц Сабах Един послао је султану отворено писмо, у коме га позива, да се са целом царском породицом стави на чело војсци и поведе је у бој, као што су чинили некадањи турски султани. Принц Сабах Един тврди, да је турском поразу крива централизација, коју су почели да спровађају младотурци. Турска је, каже Сабах Един, требала да води политику споразума са својим суседима, па би данас председник балканском савезу био султан.

Француска за мир.

Пред члановима трговачког и индустријског одбора Француске Републике говорио је француски министар-председник Поенкаре, који је између осталога рекао и

седлу не треба дакле да говорим, јер за то вреди оно старо правило: не гледа се како јахач седи, већ како коњ трчи.

У колико сам ја могао оценити, коњица је у свима врстама кретања изврсна. Људи дивно сеђаху на задњем делу трупа, а коњи у касу и галопу праве јединствен утисак. При том пак пртљаг није лак. Осем терета јахача, карабина, замашне сабље и многог чега другог, носе се и многи завежљаји, завијени у кесе од сегелтуха и утврђени за седло (теркије). Униформа коњице је иста као и код пешадије то јест израђена од жућкасто-сиве чоје, без украса Нарамци су од исте чоје, а једна, две или три звездице на њима казују ранг каплара, поднаредника и наредника. Шињели су исте боје као и униформа. Овде онде виде се још и понеки затворено-плаве боје, старог прописа који се изнашају. Коњица има дугачке, црне чизме, противно пешадији, која има као обућу опанке. Коњичка гарда је једина трупа, која има нешто украшенији мундир, плав са црним гајтанима и калпак са високом белом перјаницом.

Северна војска, која данас прође и која стоји под командом ђенерала Јанковића, има многобројну артилерију. Бескрајна беше колона, коју сам, стојећи на цитадели, гледао у пролазу поред себе. Целокупан материјал брдске артилерије носи се на малим, јаким брдским коњићима. Пет коња носе делове једног топа. На првоме је натоварена цев, на другоме труп лафета, на трећем точкови и сандуци с прибором, на четвртом два штита и на петом стројна муниција у блеханим сандуцима. Оно пет следећих коња носе резервну муницију За овима иду стотине коњића са дрвеним сандуцима, у којима је такође муниција, са резервним деловима за топове; са сеном — високо спакована у свежњеве — храна за коње.

Топови су били у добром стању, добро намазани лојем. Иако поједини коњићи изгледаху нешто преморени, ипак је целокупан изглед војника, као и материјала, био одличан — имајући при том на уму форсирапе маршеве и напоре рата, који траје ево већ три недеље. Први пут данас видех опсадне топове. Они прођоше кроз Скопље и, изгледа, одоше к југу. Калибар цеви је 12·5 см. По осам волова вуку један топ. Многобројне каре и кола, такође запрегнуте воловима, носе за њима прибор и муницију. Тешким борбама и штрапацима иде сад опет на сусрет ова ибарска војка, и то у брдовитом терену, где ће имати да се бори са Турцима и Арнаутима. Али из свих лица говори чврсто уверење, да ће и у будуће српске трупе новим победама красити своје заставе.

Капетан Персиус.

ово: Нема тог Француза, који се не придружује оној жељи трговачког и индустријског сталежа, да мир, који је толико потребан трговини и индустрији, не наруше ни спољни заплети. Француска је влада од почетка балканске кризе лојално радила у корист миру те је у ту сврху повела и преговоре са великим силама Њу и данас руководи жеља, да се мир што пре успостави на Балкану и да спречи сваки даљи заплет.

Становиште аустроугарске заједничке владе.

Бечки лист „Најес Винер Тагблат“ на уводном месту доноси саопћење, које потиче из аустроугарског заједничког министарства спољних послова. У том се саопћењу каже, да се положај у главном није променио. Аустроугарска је поставила своје захтеве, од којих не може попустити, а Србија од својих захтева неће да попусти. Аустроугарска и опет истиче и наглашава, да она неће ніпошто Србију да економски угуши. Аустроугарска неће никакве сметње да чини Србији, да Србија свој извоз може отправљати преко Јадранског Мора, али не може пристати на то, да Србија заузме крајеве, који припадају Арбанији Иначе ће Аустроугарска колико год може да помаже српску трговину, претпостављајући, да ће и Србија имати обзира према оправданим аустроугарским економским интересима. Мисао, да Србија добије луку на Јегејском Мору, није поникла у Бечу. Наравно, да Аустроугарска не би имала ништа против тога, да Србија добије луку на Јегејском Мору, али како би та лука била на земљишту, које тражи Бугарска или Грчка, то би се Србија имала да споразуме са својим савезницама, а Аустроугарска неће чинити ни најмања приговора. Аустроугарска је у начелу пристала, да се прошире границе савезних балканских држава но и у том погледу треба да се доведу у склад жеље балканских држава са оправданим интересима великих сила.

Аустријска делегација и балканско питање.

Јуче је разаслан извештај одбора аустријске делегације спољних послова. У том се извештају истиче, како су војске балканских савезних држава за врло кратко време нечувеном брзином и примерним ратовањем победиле турску војску, заузеле Солун и стоје пред Цариградом. Тиме ће свакако рат бити завршен и приспеће тренутак посредовању великих сила, наравно, ако то затраже ратничке странке. Одбор са наклоношћу гледа развитак балканских држава и са искреним осећајима гледа у будућност, коју су те државе својим јунаштвом и пожртвовањем себи извојевале. И изјаве трговачких камара у Аустроугарској сведоче, да и трговци и индустријалци желе пријатељство са балканским савезницама. При посредовању за мир ни једна од великих сила није без интереса. Међутим наша је монархија једина велика сила, која стоји у непосредном додиру са Балканом и најјаче осећа промене, које се десиле на Балкану. Ми своје знатне интересе не можемо ни порећи ни занемарити их. Ми хоћемо да се створи чист, непомућен, јасан однос према балканским државама, а нарочито према Србији. Неопходно је потребно народима монархије, да се мир очува, али то не може да буде на уштрб наших политичких и економских интереса. Одбор се нада да ће се сва питања у споразуму са савезницама Аустроугарске и уз очување оправданих јој интереса решити мирним путем.

Коме служи бечка дипломација?

„Мађарорсаг“ упозорава бечку дипломацију на опомену, која јој је упућена преко „Франкфуртер Цајтунга“ из Немачке, да не изазива европски рат. У исти мах упозорава је на вештину талијанске дипломације, која је умела да нађе пријатеље и изван тројног савеза. Тако је могла несметано да освоји Триполис и тиме управо почела да руши Турску и наш уплив на Балкану. Кад јој је триполитански рат постао досадан и непријатан, помагао јој је балкански савез да га доврши. Сад опет хоће помоћу Аустроугарске да се дочепа Албаније. Кад Италија пренесе своју војску у Албанију, ко ће да је оданде отера? Аустрија је с Пруском ушла у Шлезвиг-Холштајн, па ју је Пруска после тога отуда избацила. То ће јој се догодити и у Албанији. Србија нам не може сметати на Јадранском Мору, али Италија нас може затворити. Берхтолд је огорчио против нас Србију и Бугарску, а Румунија нам зато ипак није пријатељ. Али претњом са ратом Берхтолд је изазвао ужас у свој Европи, који је охладио и наше савезнике. Зато нам Немачка поручује, да будемо мирни.

Шта је израдио Данев.

На бугарском посланству у Паризу најодлучније тврде, да је председник бугарског собрања, Данев, успешно решио своју задаћу, ради које је долазио у Будимпешту Тврде, да се спор између Аустроугарске и Србије може већ сматрати решеним. Србија ће добити луку на Јадранском Мору, и то Синђин (Сан Ђовани ди Медуа.) Аустроугарска је одустала од свога захтева, да са Србијом склапа царински споразум или сличан економски однос и задовољила се, да склопи са Србијом трговачки уговор са повластицама, које Србија даје највише повлашћеним државама. На путу је, кажу, и споразум гледе Арбаније, и тако исто и споразум између Бугарске и Румуније.

За рањенике.

Преко администрације „Заставе“ послали су прилоге Јован Чепзомин 17 круна, Прока Срећков са Ченеја 10 круна. Милан Чокић из Карлова 10 круна, Михајло Илић фурунџија из Ђенђеша 50 круна, Коста Торнански из Српског Арада 5 круна, Арон С. Болманац из Лондона 13 круна и 50 пот., српска црквена општина из Гардиноваца 100 круна, Милан Новаковић из Илочке К 62·44.

Из Мартоноша примила је администрација „Заставе“ К 47·20, која је свота скупљена у сватовима Тоше Еремића и Катинке Вучићеве, а приложили су: 10 круна Ђура Вучић, 5 круна Богдан Крнајски, 3 круне Радивој Грујић девер, по 2 круне Лука Еремић, Мила Вучић, Васа Исаков, Никола Пецин, Милан Мишић мл., Андрија Добрички, Милош Еремић Ђурицин, Душан Грујић, Т ша Крагујев; по 1 круну Андрија Бакалић, Данча Еремић, Милан Еремић Ацин, Петар Јањатов, Гена Еремић, Башић Палковић Алба, Радован Вучић, Манојло Вучић, Душан Вучић; 50 пот. Пера Тешић; 40 пот. Ђура Средојев, 20 пот. Милан Бандин, 10 пот. Петар Бошљагић.

Тима Јовановић Бача у Ченти скупио је К 34·20, а приложили су: из друштва К 7·38; 5 круна Младен Теменов; по 4 круне браћа Момиров и браћа Ашлај. 2 круне Тима Јовановић; по 1 круну: Жива Гавриловић, Жива Дракулић, Влада Будисављев, Михаљ Хагеј, Васа Томашев. Тоша Ердељан, Пера Рот, Васа Рошуљ, Миша Продановов, Вељко Шијаков; 52 пот Стева Одаџић; по 40 пот.: Вељко Ковач, Вукашин Михајлов; 30 пот Богдан Миливојев; 20 пот. Дамјан Дракулић. — Јаша Штетин у Ченти скупио је К 32·24, а приложили су: 5 круна Јаша Штетин; по 2 круне: Коста Штетин, Вељко Јокалин, Милан Томашев; по 1 круну: Мита Бечејац, Жива Бирманац, Драгомир Дракулић, Игња Божић, Жива Одаџић, Сима Бечејац, Тима Павлов, Емил Сабовљевић, Јаша Кнежев, Тона Дракулић, Младен Станојев, Жива Павловић. Ника Димитријевић, Богдан Дракулић, Жива Перинац, Јоца Рајин, Жива Вицков, Мишко Кнежев; по 50 пот.: Жива Попов и Стева Јанчић; 44 пот. Салман; по 30 пот.: Илија Жегарац и Влада Букарин; 20 пот. Ђена Капунац.

Допис.

Митровица, на појутарје св. Димитрија 1912.

Ноћас је био код „Јелена“ банкет, на коме се опростио од општинског чиновништва котара митровачког бивши митровачки предстојник Аурел Шеноа, који је овде провео 18 месеци у служби. За њим нико не жали осим Жида Франкла, котарског ветеринара, који је био предстојников зао дух.

Главни разлог одласку његову јесу они крријумчарени волови лаћарачки. Штитећи по наговору Франклову лаћарачког бележника Живковића, који је издао лажне пасоше на крријумчарене волове и тако злоупотребио своју уредовну власт, он је гледао да Живковићу не буде ништа. Сам није предложио против истоме дисциплинарни поступак, него је настојао да финансијској области отежа сваки већи поступак против Живковићу. То је дало повода, да се у ту ствар заложе најенергичније финансијске области и зато је изненада одлетео Шеноа иако је имао у Загребу код високе владе моћне заговорнике. (Жепић му је блиски рођак!) И судећи по његовим изјавама на синоћњем банкету њему је врло жао што мора да иде. — Одласку његову допринело је много и то, што се није знао да снађе у митровачком котару. Он се кинеским зидом оградио од Срба, који за њега нису постојали, иако је Митровица и околина чисто српска, а Срби елеменат, с којим један котарски престојник мора да рачуна.

За 18 година службе ово је г. Шеноа једанаесто место. Ни на једном месту није био две године. Заиста куриозум, који би требао да се овековечи у аналима, из којих би млађи нараштај учио, какав треба да буде управни чиновник.

Какав ће бити нови престојник идемо да видимо. Надамо се, да неће поћи стопама свога претходника, него да ће ићи стопама г. Вуковића, претходника Шеноиног. Док су за Вуковићево време поред њега била два Србина кот. пристави. Шеноа је оставио котар без и једног Србина пристава, чак ни један писар у кот. области није Србин. Надамо се, да ће нови котарски престојник увидети оправданост те изићи на сусрет огромној већини котара митровачког и порадити, да за котарске приставе добијемо људе, који ће разумети већину народа митровачког котара и имати за њега срца и душе.

Пошто је против кот. ветеринару Франклу у току судски доказни поступак ради штићења и омогућивања крријумчарења, то се надамо, да ће и он наскоро за својим „пер ту Фјандом“ Златком.

1×1=1

Вести из места и са стране.

Комесаријатска обест.

Новосадски прота Милан Ћирић, откако је постао комесарчић, осилио се и мисли, да је у Арнаутлуку, а уз њега се кочопери и Јанкулов, као да је из Каравлашке. Издали су неко смушено решење о распуштању новосадске црквене скупштине. На основу тога решења позвао је прота Ћирић председништво црквене општине, да за четвртак 1. (14.) новембра о. г. после подне сазове црквени одбор, да му се објави то смушено решење. Прота Ћирић неће да зна, да седнице сазива председник у своме делокругу — и да се решење о распуштању може да објави само скупштини. Треба да зна и то, да одлуке постају правомоћне тек за десет дана од објаве. Али автономни комесарчићи виде, да се у данашњем времену гладе Арнаути, па мисле, да ће се своме госи најбоље умилити, ако се и они арнаутски владају. Разуме се, да председништво није могло извршити заповест једнога комесарчића. А проти Ћирићу поручујемо, да се окани ћорава посла, јер иако се латио надака и приковао мамузе, никога се не боји.

Редовна црквена скупштина у Новом Саду.

За недељу 4. (17.) новембра о. г. у 3 сата после подне сазвана је ванредна црквена скупштина српске православне црквене општине новосадске. На дневном реду има више важнијих предмета: прорачун за 1913. годину, извештај о школама и раду школског одбора, отпис парохијала, молба пароха Зарија Станковића за личног капелана, избор једног питомца задужбине Стевана Николића, принос за издржавање више девојачке школе, одобрење прилога за рањенике и т. д.

Матица Српска.

Књижевни Одбор држао је 5. (18.) октобра о. г. VI. седницу. Важнији предмети су ово: Прима се извештај о 290 свесци Летописа. — Извештај секретарев о кооперацији са савезом Срп. Зем. Задруга за растуривање књига за народ узима се на знање. — Мисли и афоризми, које је послао С. С. за Летопис не примају се у овом облику. — Издају се на оцену: Расправа о Марку Миљанову; 6 породичних песама Стев. Стратимировића. — Прима се XII., XIII. и XIV. чланак дра А. Ивића: Слике из историје Срба у Угарској. — Књижевни Одбор држао је 27. октобра (9. новембра) о. г. своју VII. седницу Важнији предмети су ово: У редакциони одбор бирају се једногласно досадашњи чланови: Ј. Живојновић, М. Будисављевић, Ил. Зеремски, др. Н. Радојчић. — Не примају се приповетке: Први мртвац, Чему све то? и Јутро у моме селу. — Не прима се 5 песама од Т. Ђ. — Прима се чланак од К. Страјнића о архитектури (К 80 по шт. таб.).

Место краља убио министра председника.

Из Мадрида јављају, да је атентатор дошао да убије краља. Али краљ је био закаснио, а атентатор је већ мислио, да неће ни доћи. Да не би се морао вратити несвршена посла, убио је министра председника Каналејаса.

Друштво „Карацић“ у Пакрацу.

Дружина ђака српске учитељске школе у Пакрацу — „Карацић“ — изабрала ову управу: пред-

седник Јован Рајковић, потпредседник Душан Гиб рац, први тајник Милан Познић, други тајник Никола Лукић, блајник Милован Станивуковић, књижничар Душан Момчиловић, читаоничар Ђорђе Драгишић, одборници Стеван Јелкић, Илија Сурдучки и Срета Масларић.

Време.

По извештају будимпештанске метеоролошке станице очекује се благо време, местимице киша.

Брзојави „Застави“.

Стигли 14. новембра.

РАТ НА БАЛКАНУ.

Рат на Балкану.

Софија. Званично се потврђује, да је Турска ставила предлог за мир, али бугарска влада још није донела одлуку.

Софија. Председник собрања, Данев, стигао је овамо. Становници Варне приложили 150 хиљада лева за породице својих суграђана, који су у рату.

Повишена камата.

Берлин. Немачка Државна Банка повисила камату са 5 на 6 процената (да спречи излаз новца из Немачке).

Скадар се предао.

Београд. *Овамо стигла вест,* **да се Скадар предао.** *Званично још није потврђена ова вест.*

Осуђен на смрт.

Опава (Шлеска). Порота осудила 26-годишњег Сикору на смрт због тога, што је убио двоје своје незаконите деце, од којих је једно било од две године, а друго од 15 дана.

Одговорни уредник: Мита Клицин.

ПРИПОСЛАНО.

НА ЗНАЊЕ.

Јављам својим пријатељима да ове године нећу примати честитке на своје крсно име, Св. Ђурђица; а трошак, који је с тим скопчан, уступићу за српске рањенике српском Црвеном крсту.

Нови Сад, 1. (14.) новембра 1912.

Урош Стојковић.

НА ЗНАЊЕ.

Јављам својим пријатељима, да ове године нећу примати честитке на своје крсно име, Св. Ђурђица; а трошак, који је с тим скопчан, уступићу за помоћ сиромашним породицама, чији су издржаваоци погинули у рату или су постали неспособни за рад.

Нови Сад, 1. (14.) новембра 1912.

Мита Клицин.

Трговина.

Нови Сад, 1. новембра 1912. године.

Пшеница прве каквоће 22 К — п. до — К — п.
Пшеница нова 21 К — п. до — К — п.
Пшеница средња 20 К — п. до — К — п.
Пшеница лакша — К — п. до — К — п.
Наполица нова — К — п. до — К — п.
Јечам стари 16 К — п. до — К — п.
Зоб нова 17 К — п. до — К — п.
Кукуруз у зрну 20 К — п. до — К — п.
Кукуруз у клипу нов 10 К — п. до — К —
Маст 188 К — п. до К — п.
Сланина 180 К — п. до — К — п.
Сланина паљена 180 К — п. до — К — п.

Све од сто кила.

Свињи угојени тешки 124 до — п.
Свињи средњи . . 120 до — п.
Свињи лаки . . . 100 до — п.

:: ТРЕБАМ ::

ТРГОВАЧКОГ ПОМОЋНИКА

ма које струке био, за своју трговину хартије и писаћег прибора. Кондиција стална.

ТРЕБАМ И **ЈЕДНОГ ШЕГРТА.**

ЂОРЂЕ ИВКОВИЋ,

власник штампарије и књиговезнице у Н. САДУ.

1839 1—3

Meinl-Gyula

УВОЗ КАВЕ

Нова филијала

у Новом Саду

Кошут Лајошева ул. бр. 35.

1696 3—15

АДВОКАТ

Dr. FISCHER REZSO

отворио је канцеларију

У ПЕРЈАМОШУ

Жељезничка улица. 1838 1—3

PELINKOVAC POKORNY

НА СВЕТУ

НАЈБОЉИ И НАЈЧУВЕНИЈИ ЗА ПОПРАВКУ ЖЕЛУДЦА ЛИКЕР.

Заступник Сава Тотовић Нови Сад.

1153 9—10

Ново отворена ћурчијска радња!

Долепотписани најучтивије јављам поштованој публици из места и околине, да сам отворио нову

ПОМОДНО ЋУРЧИЈСКУ РАДЊУ

у Ћурчијској ул. бр. 21. преко пута трговине Браће Миросављевића, „код два чобана“

Коју сам најбогатије снабдео са свима у ову струку спадајућим артикловима као: све врсте **ћуркова, палетоа, јакни од плиша и штофа,** нарочито велики избор **муфова, крагнова од астрагана,** и других модерних кожа, **мушких капута, путничких бунди, астраганских капа,** као и **цакова за ноге** (Fussack.)

НАРУЏБИНЕ И СВЕ ОПРАВКЕ КОЈЕ У ОВУ СТРУКУ СПАДАЈУ ПРИМАМ И ИСПОРУЧУЈЕМ ПО НАЈУМЕРЕНИЈОЈ ЦЕНИ.

Као млад почетник најучтивије молим поштовану публику да ме у мом новом подузећу што обилније потпомогне, а ја ћу се трудити да у сваком погледу дато ми поверење оправдам.

Са особитим поштовањем: **МИТА ГРУЈИЋ, ћурчија**

1151 16—20 **у НОВОМ САДУ, код „белог Медведа“.**

НОВ

ВЕЛИКИ ХОТЕЛ — ЕСПЛАНАДЕ — ГРАНД ХОТЕЛ

у БУДИМПЕШТИ III. (Будим) Жигмондова улица 38—40.

Телефон бр. 130—35.

Преко пута од купатила Св. Луке, а неколико корака од царског купатила (St. Lukács, Császár-fürdő), на подножју шеталишта Ружиног брежуљка, камо стражња страна хотела гледа и где је најчистији ваздух овде. Ова по најновијем успесима модерне технике подигнута грађевина има шест спратова, 250 соба са најсавршенијом удобношћу намештених, са намештајем од месинга, у свакој соби умиваоник, у који тече топла и хладна вода, електричним осветљењем, са дизанком (Lift), са засебним дворанама за читање, разговор, писање и т. д., уз највећу чистоту и брзу и савесну послугу. Има трапезарију и кавану првог реда, а може се и цела опскрба (Pension) добити.

Има свој аутомобил к жељезничкој станици, а има за 12—20 филира саобраћај електричним трамвајем у свима правцима. Затим берберски и фризерски салон за господу и госпође у кући. — Хотел је нарочито згодан за трговачке путнике и бесплатно намештање кофера, те стоје за те путнике соба са осветлењем и грејање К 2·20 — Овде је удешено за састанак гостију са словенског југа, Срба, Бугара и хотел држи српске новине и особље, које српски зна. — Цене умерене, собе са осветлењем и грејањем за нетрговце, од 3 К на више.

1811 1—3 С поштовањем **МАКС ПАЛАЈ (Pallai),** власник и управитељ.

Ново! **ФРАНЦУСКИ ЉУБИЧИЦЕ КРЕМ!** Ново!

Тамо употребом Француске Љубичице Крема може се постићи лепо лице меко, чисто, аело као снег, за 2—3 дана добива се **најлепше лице** како младе, **тако и старије.** Утамањује бубуљице, пеге и сву другу нечистоту, на лицу, потпуно нешкодљив може се и на дану употребљавати јер се одмах упије и не сија се и није нужно пудер употребљавати. — Једини произвођач **Милан Ивачковић** Лекарница код Св. Јована Велика Кикинда (Nagykikinda). Цена је 1 тегла 1 круна ко поручи 6 тегле шаљем франко. Препродавцима дајем рабат велики. Сем тога праве Леманове помаде по упутству самог др. Лемана, тегла 1 К

1334 11—

Електрична Штампарија Дра Светозара Милетића у Новом Саду.